



**การพัฒนาทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเอง  
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามแนวคิดทฤษฎีแบนดูรา, เมตาคognition, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ**  
**Development of Social Skill and Self-Regulation Abilities for 6<sup>th</sup> Grade  
Students Based on Bandura Theory, Metacognition, Reasoning Approach  
and Collaborative Learning**

**ARTICLE INFO**

Article history:

นิราศ จันทระจิต<sup>1,\*</sup>, สุธษดี ศรีขาว<sup>2</sup>, พิชิตรา ธงพานิช<sup>3</sup> และ สุภาวดี กาญจนเกตุ<sup>4</sup>  
Nirat Jantharajit<sup>1,\*</sup>, Sarit Srikhao<sup>2</sup>, Phichitra Thongpanit<sup>3</sup> and Supawadee Kanjanakate<sup>4</sup>

Received 21 April 2023

Revised 3 June 2023

Accepted 15 August 2023

Available Online 28 August 2023

**ABSTRACT**

The purposes of this study were to: 1) compare students' social skills and self-regulation ability, during, before and after learning management based on Bandura theory, metacognition, reasoning approach, and collaborative learning and 2) compare the sample' skill and self-regulation ability with the controlled group traditional approach students. This research methodology was the experimental research with random assignment to determine the experimental group and the control group consisted of 57, the 6<sup>th</sup> grade students in Sunthonwijit (Bamrungwittaya) school, Muang Nakhon Phanom District, Nakhon Phanom Province, the second semester, academic year of 2021. The sample used cluster random sampling method. The research instruments were 24 learning management plans, the 40-item Social Skill Evaluation Form, and the-20 items Self-Regulation Ability Evaluation Form. The research statistics were mean, standard deviation, percentage, t-test (dependent sample), and F-test (One-way MANOVA).

The results of the research revealed that: 1) the students' learning achievement scores after learning with the model were higher at the statistical significant as .05 level., and 2) the sample's achievement scores also earned higher than the controlled learning traditional approach students at the statistical significant at .05 level.

**KEYWORDS:** SOCIAL SKILL / SELF-REGULATION ABILITIES / BASED ON BANDURA THEORY, METACOGNITION REASONING, APPROACH AND COLLABORATIVE LEARNING / LEARNING INTEGRATION ACTIVITIES

<sup>1</sup> รองศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

Associate Professor, Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Nakhon Panom University.

<sup>2</sup> อาจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

Lecturer, Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Nakhon Panom University.

<sup>3</sup> ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

Assistant Professor, Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Nakhon Panom University.

<sup>4</sup> นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

\*Corresponding author; e-Mail address : n20jann@hotmail.com

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเองของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีแบบดูรา, เมตาคอกนิชัน, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ และ 2) เปรียบเทียบทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเอง ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีแบบดูรา, เมตาคอกนิชัน, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกับกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) ด้วยการสุ่มเพื่อกำหนดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (Random assignment) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุนทรวิจิตร (บำรุงวิทยา) อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ห้อง 6/2 และห้อง 6/3 จำนวน 29 คน และจำนวน 28 คน ตามลำดับ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 เครื่องมือที่ใช้จัดเก็บข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้สำหรับจัดการเรียนรู้กับกลุ่มทดลอง จำนวน 24 แผน แบบประเมินทักษะทางสังคมของนักเรียน จำนวน 40 ข้อ และแบบประเมินความสามารถในการกำกับตนเองของนักเรียน จำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และทดสอบสมมติฐานด้วย t-test (Dependent Sample) และ F-test (One way MANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีแบบดูรา, เมตาคอกนิชัน, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ มีทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีแบบดูรา, เมตาคอกนิชัน, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ มีทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเองหลังเรียน สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**คำสำคัญ:** ทักษะทางสังคม / ความสามารถในการกำกับตนเอง / แนวคิดทฤษฎีแบบดูรา, เมตาคอกนิชัน, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ / กิจกรรมบูรณาการเรียนรู้อยู่

### บทนำ

การดำเนินการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่มุ่งหวังในหลายประเด็น สมรรถนะด้านทักษะชีวิต และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมีวินัย การใฝ่เรียนรู้และความมุ่งมั่นในการทำงาน เป็นปัจจัยสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ เชื้อต่อการพัฒนาอย่างรอบด้าน เนื่องจากความสามารถใช้ทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม เป็นความสามารถในการนำเงื่อนไขด้านการรู้คิดไปปฏิบัติและใช้ในชีวิตจริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

เป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดกรอบคุณลักษณะผู้เรียนให้ใฝ่เรียนรู้และมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งสมรรถนะด้านจิตสาธารณะ เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างเป็นสุข ประกอบกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ระบุกรอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ 8 ด้าน และให้ความสำคัญคุณลักษณะด้านการใฝ่เรียนรู้ รวมทั้งกรอบสมรรถนะด้านทักษะชีวิตของผู้เรียนที่ควรนำมาสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553)

เมื่อศึกษาวิเคราะห์หลักการแนวคิดด้านการจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนระดับนี้ ได้รับการพัฒนาศักยภาพความพร้อมในด้านดังกล่าวบรรลุผล สามารถสังเคราะห์หลักการแนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้มาใช้เป็นพื้นฐานในจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ประกอบการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของผู้เรียน ซึ่งมีหลักการแนวคิดสำคัญที่น่าสนใจและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แนวคิดทฤษฎี Bandura, Metacognition, Reasoning Approach และ Collaborative Learning ซึ่งแต่ละแนวคิดสามารถอธิบายให้เชื่อมโยงกับเป้าหมายด้านทักษะทางสังคม และการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของผู้เรียน ในมุมมองของหลักการ



และเหตุผลสนับสนุน กล่าวคือ หากผู้เรียนแต่ละบุคคลได้รับรู้เข้าใจบทบาทหน้าที่ ๆ จะต้องตระหนักใส่ใจตนด้วยความรับผิดชอบ หรือปฏิบัติกิจกรรมและแสดงออกด้วยความรู้สึที่ดีต่อสังคมส่วนรวมแล้ว น่าจะส่งผลดีและเกิดประโยชน์ต่อตนเองและบุคคลทุกฝ่าย ซึ่งมีนักวิชาการที่อธิบายลักษณะความสำคัญของการตระหนักรู้ในตนเอง และความตระหนักรู้ทางสังคมไว้ว่า เป็นปัจจัยที่มีคุณค่าและประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกัน อาทิ ทักษะทางสังคม (social skills) และการกำกับตนเอง (self-regulation) เป็นเงื่อนไขและปัจจัยสำคัญที่เอื้อประโยชน์ให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตในสังคมประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติตน การสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในบริบทที่เหมาะสม ย่อมจะส่งผลต่อการเสริมสร้างคุณภาพของแต่ละบุคคลในการเป็นต้นแบบของการดำรงตนอย่างมีคุณค่า ทักษะทางสังคมของบุคคล เป็นการปฏิบัติตนและแสดงออกด้วยการตระหนักรู้ในตัวเอง และมีความรู้สึกในมเยี่ยงเข้าหาบุคคลอื่นด้วยการยอมรับในด้านบวก ซึ่งเป็นความต้องการที่จะปฏิบัติสิ่งนั้นให้สำเร็จด้วยความรู้สึพอใจและแสดงออกที่เหมาะสม (Broadhead และคณะ, 2010)

ทั้งนี้ กรอบแนวคิดทักษะทางสังคมมีความเชื่อมโยงกับการตระหนักรู้ตนเอง ซึ่ง Kassin, Fein และ Markus (2011) เชื่อว่า บุคคลส่วนมากจะไม่สนใจ มุ่งให้ความสำคัญกับตัวเองมากนัก แต่เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่แฉะหรือไวใจได้ก็จะเป็นแรงกระตุ้นปรับเปลี่ยนให้บังเกิดผลตามที่คาดการณ์ขึ้นภายในจิต ก่อนที่จะกลายมาเป็นเหตุการณ์จริงที่ตนสนใจและต้องการกระทำ เมื่อพูดถึงตนเองด้วยการซ้ำเลื้อยดูตัวเองในกระจก การยืนอยู่หน้าผู้อื่นหรือกล้องถ่ายรูป หรือการแสดงออกหรือท่าทางพฤติกรรมที่มองเห็นได้ชัดเจน จะช่วยให้บุคคลอยู่ในภาวะที่ปรับเปลี่ยนความตระหนักรู้ในตัวเอง ซึ่งเป็นการนำพฤติกรรมตนเองไปเปรียบเทียบกับมาตรฐานบางประการหรือคุณลักษณะที่ดีตามเงื่อนไขที่เป็นธรรมชาติมากขึ้น โดยทั่วไปบุคคลมักจะนำพฤติกรรมตนเองไปเปรียบเทียบกับสิ่งที่ตนมองตัวเองเป็น เพื่อพิจารณาในประเด็นที่ยังไม่บรรลุสอดคล้องกับความคาดหวังที่อาจส่งผลให้ผู้เรียนลดระดับการยอมรับนับถือตนเอง (self-esteem) น้อยลงและผู้เรียนก็จะค้นพบข้อบกพร่องของตนแล้วบุคคลจะมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมสนองตอบในลักษณะที่เป็นด้านลบตามมา เมื่อแนวคิดการตระหนักรู้ในตนเองให้ความสำคัญและความสนใจในตนเอง (Self-focused) เพื่อที่จะนำพาบุคคลให้ใส่ใจในประเด็นเงื่อนไขที่ตนเองยังไม่บรรลุ โดยการจูงใจหรือหลีกเลี่ยงจากการเผชิญความตระหนักรู้ตนเองหรือนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (Coon และ Mitterer, 2011)

ประกอบกับหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้ระบุกรอบเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในประเด็นการมีวินัยความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม สนับสนุนการปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยอย่างมีความสุข มีการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งเห็นคุณค่าวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังนั้น การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุการกำกับตนเอง และการมีทักษะทางสังคม จึงเป็นเงื่อนไขในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผล ผ่านการประยุกต์ใช้หลักการแนวคิดเมตาการรู้ (Metacognition) ทฤษฎี Bandura แนวคิดการให้เหตุผล (Reasoning Approach) และแนวคิดกลุ่มร่วมมือ (Collaborative Learning) ซึ่งแต่ละแนวคิดทฤษฎีมีสาระสำคัญ ได้แก่ แนวคิดการใช้กลวิธีอภิปัญญา (Metacognition) ของ Flavell (1979) อธิบายลักษณะสำคัญของอภิปัญญาไว้ว่า เป็นการปฏิบัติหรือกระบวนการกระทำในสิ่งที่รู้ควบคู่กับการตระหนักรู้ และการลงความเห็นในเหตุการณ์หรือสาระสำคัญที่ต้องการเพิ่มพูนและเสริมสร้างให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลผ่านประสบการณ์การตระหนักรู้ และความรู้ของคนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางสติปัญญาที่มีอยู่ (mental process) เพื่อการกำกับตรวจสอบ (monitor) การควบคุมบังคับ (regulate) และชี้แนะให้บรรลุในสิ่งที่ต้องการ (Griffith และ Ruan, 2005) ขณะที่แนวคิดทฤษฎีแบนดูรา หรือทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม ก็จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้สอนเลือกจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทการรู้คิด การเลือกแนวทางหรือตัวอย่างเป้าหมายการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตามศักยภาพความสามารถของตนให้ประสบผลสำเร็จ เมื่อมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) จะเป็นปัจจัยจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ โดยการกำกับตนเองมากที่สุดและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นด้วย ดังนั้น การจัดการให้นักเรียนเชื่อว่าตนมีความสามารถที่จะเรียนหรือแสดงพฤติกรรมตามที่กำหนดได้ จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมากขึ้น (Zimmerman, 2000)

แนวคิดการให้เหตุผลสนับสนุนการคิดด้วยความรอบคอบก่อนลงมือปฏิบัติของผู้เรียนนั้น เห็นว่า ในสถานการณ์การใช้เหตุผลประกอบการปฏิบัติของผู้เรียน จะช่วยเปิดโอกาสให้ได้อภิปรายข้อมูลสนับสนุน เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยขยายความรู้เพิ่มเติม จากการนำเสนอข้อมูลหรืออธิบายเนื้อหาของผู้สอน นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมช่วยเสริมสร้างการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับเพื่อนภายใต้การชี้แนะของผู้สอน ช่วยสะท้อนความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนของผู้เรียน รวมทั้งการวินิจฉัยระดับความเข้าใจ ช่วยให้ผู้เรียนประยุกต์ความรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นที่เกี่ยวข้องและสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ อย่างมีคุณค่า Buhl และคณะ (2006) นอกจากนี้กิจกรรมกลุ่มร่วมมือของผู้เรียนยังเปิดโอกาสให้ใช้ทักษะการเรียนรู้ควบคู่กับการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อต้องการให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยมีโอกาสเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนและใช้ทักษะการร่วมมือของกลุ่ม ดังนั้นการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือ จึงเป็นการเรียนรู้ของกลุ่มย่อยที่สนับสนุนให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน เพื่อให้งานของกลุ่มประสบผลสำเร็จสูงสุดขณะที่ผู้เรียนแต่ละคนจะเกิดการเรียนรู้เท่าเทียมกัน Slavin (1993)

ประกอบกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสุนทรอาจสามารถนาทราย อำเภอเมืองนครพนม จำนวน 7 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนสุนทรวิจิตร (บำรุงวิทยา) โรงเรียนบ้านนาทราย โรงเรียนบ้านนาผูลี โรงเรียนบ้านดอนยานาง โรงเรียนบ้านคำโนนขาม โรงเรียนบ้านลำราญ และโรงเรียนบ้านนาหัวบ่อ ซึ่งมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวม 190 คน มีความต้องการที่จะพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะทางสังคมและการกำกับตนเอง ตามกรอบสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร ที่เชื่อมโยงกับเงื่อนไขด้านมาตรฐาน ตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาให้บรรลุผล อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวของผู้เรียนในบริบทใกล้เคียงกันให้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนเพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างคุณภาพทางวิชาการของสถานศึกษาให้สูงขึ้น โดยดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนนำร่องในโรงเรียนสุนทรวิจิตร (บำรุงวิทยา) ในเบื้องต้น ก่อนขยายผลการพัฒนาทักษะทางสังคมและการกำกับตนเองของผู้เรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นในระยะต่อไป

ผู้วิจัยได้สนทนาและร่วมวิเคราะห์ความต้องการด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเองของนักเรียนกับผู้สอน และตระหนักในความสำคัญของบทบาทหน้าที่ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมของสังคมให้เกิดประโยชน์และมีคุณค่า จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเองที่พึงประสงค์ และเกี่ยวข้องให้บังเกิดประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงทดลอง บนพื้นฐานกรอบแนวคิด ด้านการเรียนรู้ ด้านคุณลักษณะและจิตอาารมณ์ ที่ประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีแบบดูรา, เมตตาออกนิชัณ, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ประกอบการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้บรรลุผลในการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเองของผู้เรียนในระยะต่อไป

## วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเองของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีแบบดูรา, เมตตาออกนิชัณ, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเอง ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีแบบดูรา, เมตตาออกนิชัณ, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ กับกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ





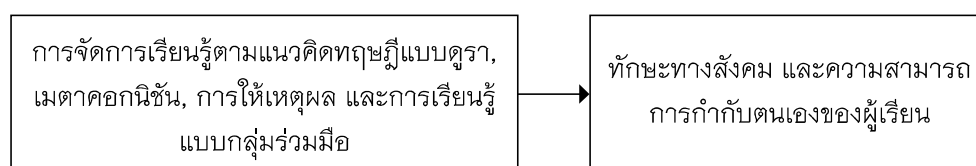
## วิธีดำเนินการวิจัย

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 กลุ่มเครือข่ายสุนทรอาจสามารถนาทราย อำเภอเมืองนครพนม ปีการศึกษา 2564 จำนวน 7 โรงเรียน รวม 190 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุนทรวิจิตร (บำรุงวิทยา) อำเภอเมืองนครพนม ห้อง 6/2 จำนวน 29 คน และห้อง 6/3 จำนวน 28 คน เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สำหรับใช้จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีแบบดูรา, เมตาคอกนิชัน, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ตามลำดับ ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

### กรอบแนวคิด



### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบกิจกรรมการพัฒนาทักษะทางสังคมและการกำกับตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อมและเผชิญสถานการณ์การเรียนรู้ ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์จุดเด่นและจุดด้อยของสถานการณ์ด้วยเหตุผล ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบายเสนอความคิดเห็นสู่การปฏิบัติ ขั้นที่ 4 ขั้นเสนอทางเลือกปฏิบัติที่มีคุณค่าสำหรับตนเองและผู้อื่น และขั้นที่ 5 ขั้นการสรุปความเห็นสู่การปฏิบัติที่เป็นไปได้ และแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ 5Es ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ และขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล จำนวนอย่างละ 24 แผน ๆ ละ 1 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง และนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ มีคุณภาพและความเหมาะสมโดยรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49

2. แบบประเมินทักษะทางสังคม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ จำนวน 40 ข้อ วิธีการสร้างแบบประเมินทักษะทางสังคม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แนวคิดของ Matson, Rotatori และ Helsel (1983) ที่กำหนดเกณฑ์การประเมินทักษะทางสังคม โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ด้านพฤติกรรม การปฏิบัติ และการแสดงออกด้านจิตอารมณ์ของผู้เรียน และนำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงรายข้อของแบบประเมิน พบว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 จากนั้นนำแบบประเมินทักษะทางสังคมไปทดลองใช้กับนักเรียนห้อง 6/1 จำนวน 30 คน และนำผลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item-total correlation) อยู่ระหว่าง 0.38–0.59 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบประเมิน ( $\alpha$ ) เท่ากับ 0.87

3. แบบประเมินความสามารถการกำกับตนเอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ จำนวน 20 ข้อ วิธีการสร้างแบบประเมินความสามารถการกำกับตนเอง ผู้วิจัยได้พัฒนาตามนิยามของ Bandura กำหนดเกณฑ์การประเมินความสามารถการกำกับตนเอง โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การใช้ความพยายามมุ่งมั่น และการกำกับการตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้เรียน ที่เชื่อมโยงกับการเรียนในสาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม และสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมการดำเนินชีวิตในสังคม และนำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงรายข้อของแบบประเมิน พบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 จากนั้นนำแบบประเมินความสามารถการกำกับตนเอง

ไปทดลองใช้กับนักเรียนห้อง 6/1 จำนวน 30 คน และนำผลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item-total correlation) อยู่ระหว่าง 0.32–0.64 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบประเมิน ( $\alpha$ ) เท่ากับ 0.92

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ชี้แจงรายละเอียดขั้นตอนของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีแบบดูรา, เมตตาออกนิชัน, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ สำหรับนักเรียนกลุ่มทดลอง และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5Es) กับ กลุ่มควบคุม

2. ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคม และแบบประเมินความสามารถการกำกับตนเอง กับนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม

3. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีแบบดูรา, เมตตาออกนิชัน, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ห้อง 6/2 และห้อง 6/3 ตามลำดับ ตามกรอบแผนการจัดการเรียนรู้ โดยจัดเวลาเรียนครอบคลุมเนื้อหาบทเรียน ได้แก่ 1) หน่วยหลักธรรมนำความสุข จำนวน 6 ชั่วโมง 2) หน่วยศาสนาพิธี นามู จำนวน 6 ชั่วโมง 3) หน่วยมารยาทไทย จำนวน 4 ชั่วโมง 4) หน่วยการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 4 ชั่วโมง และ 5) หน่วยขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย จำนวน 4 ชั่วโมง รวมเวลา เรียน 24 ชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีแบบดูรา, เมตตาออกนิชัน, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ แต่ละครั้ง (ครั้งละ 1 ชั่วโมง)

4. ดำเนินการประเมินโดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคม และแบบประเมินความสามารถการกำกับตนเอง หลังเรียนเมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ กับนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อนำข้อมูลตามเงื่อนไขตัวแปรตามไปวิเคราะห์ผลตาม กรอบวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

### การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเองของนักเรียน ที่จัดการเรียนรู้ตาม แนวคิดทฤษฎีแบบดูรา, เมตตาออกนิชัน, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วย สถิติ t-test (Dependent Sample)

2. การเปรียบเทียบทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเอง ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ตาม แนวคิดทฤษฎีแบบดูรา, เมตตาออกนิชัน, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ โดยใช้สถิติทดสอบ t-test (Independent Sample) และ One way MANOVA

### ผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเองของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีแบบดูรา, เมตตาออกนิชัน, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ปรากฏ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนพื้นฐาน และค่าสถิติ Dependent sample t-test ดังตารางที่ 1

**ตารางที่ 1** ผลการเปรียบเทียบทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเอง ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียน กลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีแบบดูรา, เมตตาออกนิชัน, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบ กลุ่มร่วมมือ

ตัวแปรตาม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		df	t-test	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
ทักษะทางสังคม	3.08	0.20	4.11	0.11	28	25.76*	.00
ความสามารถการกำกับตนเอง	3.19	0.48	4.02	0.33	28	8.02*	.00

\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05



จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีเบนดูรา, เมตตาออกนิช, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือมีคะแนนพื้นฐานทักษะทางสังคม และความสามารถการกำกับตนเอง ก่อนเรียนเท่ากับ 3.08 (S.D.=0.20) และ 3.19 (S.D.=0.48) และหลังเรียนเท่ากับ 4.11 (S.D.=0.11) และ 4.02 (S.D.=0.33) ตามลำดับ และนักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีเบนดูรา, เมตตาออกนิช, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือมีทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเอง ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีเบนดูรา, เมตตาออกนิช, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ กับกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ ปรากฏผลดังตารางที่ 2-4

**ตารางที่ 2** ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนหลังเรียน ทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเอง ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตัวแปรตาม	คะแนนเต็ม	กลุ่มทดลอง (29 คน)		กลุ่มควบคุม (28 คน)	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ทักษะทางสังคม	5	4.11	0.11	3.95	0.08
ความสามารถการกำกับตนเอง	5	4.02	0.33	3.78	0.35

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีเบนดูรา, เมตตาออกนิช, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ มีคะแนนหลังเรียน ทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเอง เท่ากับ 4.11 (S.D.=0.11) และ 4.02 (S.D.=0.33) และกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ มีคะแนนหลังเรียน ทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเองเท่ากับ 3.95 (S.D.=0.08) และ 3.78 (S.D.=0.35) ตามลำดับ

**ตารางที่ 3** การเปรียบเทียบคะแนนทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเอง หลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีเบนดูรา, เมตตาออกนิช, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกับกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (One-way MANOVA)

ตัวแปรอิสระ	สถิติทดสอบ	Value	Hypothesis df	Error df	F	Sig
การจัดการเรียนรู้	Pillai's Trace	.999	2.00	54.00	3.84*	.000
	Wilks' Lambda	.001	2.00	54.00	3.84*	.000
	Hotelling's Trace	1.425	2.00	54.00	3.84*	.000
	Roy's Largest Root	1.425	2.00	54.00	3.84*	.000

\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (One-way MANOVA) พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีเบนดูรา, เมตตาออกนิช, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ กับกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ มีทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเอง หลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จึงได้ทำการทดสอบด้วย Univariate Tests ปรากฏผลดังตารางที่ 4

**ตารางที่ 4** การเปรียบเทียบทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเอง ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีแบนดูรา, เมตตาออกนิชัน, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ กับกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้แบบปกติด้วย Univariate Test

ตัวแปรตาม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ทักษะทางสังคม	Group	.175	1	.175	14.06*	.000
	Error	918.205	55	0.12		
ความสามารถในการกำกับตนเอง	Group	.876	1	.876	7.85*	.007
	Error	6.409	55	6.409		

\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีแบนดูรา, เมตตาออกนิชัน, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ มีทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเอง หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

## อภิปรายผล

1. นักเรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีแบนดูรา, เมตตาออกนิชัน, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ มีทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเอง สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ปรากฏผลเช่นนี้เนื่องจาก การออกแบบกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ ได้ออกแบบเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออกขณะอยู่นอกห้องเรียน ซึ่งมีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับเหตุการณ์เป้าหมายตามที่ระบุไว้ในบทเรียน ซึ่งเป็นเงื่อนไขเหตุการณ์เกิดขึ้นในทุกขณะที่ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมหรือแสดงออกในบริบททางสังคมอื่น ที่สามารถโน้มน้าวความเชื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและสนใจให้นำไปปฏิบัติต่อเนื่องในสถานการณ์อื่นอีกด้วย ประกอบกับการกระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้เรียนใส่ใจในการปฏิบัติหรือร่วมกิจกรรม ควบคู่กับการไตร่ตรองในเหตุและผลที่มีประโยชน์สำหรับตนเองและผู้อื่นในทุกโอกาส ก็ย่อมเป็นปัจจัยเหนี่ยวนำผู้เรียนเกิดความรู้สึกต้องการและพร้อมที่จะแสดงออกในเรื่องการใช้ทักษะทางสังคมกับผู้อื่นอย่างมีคุณค่า และการกำกับตนเองให้กระทำหรือแสดงออกในสิ่งที่มีประโยชน์และความสำเร็จบังเกิดขึ้นทั้งในบริบทของตนเองและการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือผู้อื่น บนพื้นฐานของหลักการแนวคิดทฤษฎีที่น่าสนใจด้านการรู้คิดทางสังคมของ Bandura แนวคิดทางด้านอภิปัญญา (Metacognition) หลักปฏิบัติและการแสดงออกที่เชื่อมโยงการใช้เหตุผล (Reasoning Approach) และหลักการเรียนรู้หรือการปฏิบัติกิจกรรมให้สำเร็จในมิติกลุ่มร่วมมือ (Collaborative Learning) ย่อมส่งผลและผลของการสนับสนุนให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติหรือแสดงออกในมุมมองที่มีคุณค่าทางสังคมและความตระหนักในตนเองเพิ่มขึ้น

จึงอาจอธิบายสนับสนุนได้ว่า การปฏิบัติและการแสดงออกของผู้เรียนทั้งในชั้นเรียนและในสถานการณ์อื่นที่เกี่ยวข้องกับผลด้านทักษะทางสังคม และการกำกับตนเองนั้น มีผลของปัจจัยเงื่อนไขการปฏิบัติตามกรอบแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kimmel (2002) ที่พบว่า กิจกรรมบนพื้นฐานแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมส่งผลให้ผู้เรียนในระดับเกรด 6 มีพัฒนาการด้านทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้น โดยมีเงื่อนไขการจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนอย่างต่อเนื่องผ่านการสังเกตและความพยายามที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง ในบริบทการใช้ตัวแบบ หรือบทบาทสมมติและการเลียนแบบ ที่เกิดความรู้สึกเห็นพ้องหรือเห็นด้วยกับเหตุการณ์ตัวแบบนั้น อีกทั้ง Gresham (2006) เห็นว่า พฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนด้านทักษะหรือความสามารถทางสังคม มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นพร้อมกับเงื่อนไขการใช้ความสามารถทางสติปัญญา และพัฒนาการทางธรรมชาติของผู้เรียน โดยเฉพาะกิจกรรมที่กระทำผ่านการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พร้อมการสนับสนุนด้านการเสริมแรงตนเองและการเสริมแรงทางสังคม ขณะที่ Elliott (1993) เห็นว่า พฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียน ควรใช้เงื่อนไขการตอบสนองบนพื้นฐานความรู้สึกด้าน





บวกและความประทับใจที่มีพลังคุณค่า ที่สามารถสังเกตได้ ควบคู่กับการเสริมสร้างให้พฤติกรรมตัวแบบครั้งนั้นคงอยู่กับตัวผู้เรียนมากขึ้น ซึ่งอาจใช้กิจกรรมการพูดหรือการแสดงออกด้วยวาจาสนับสนุน รวมทั้งการมีพฤติกรรมที่เป็นผลของการตั้งใจให้สร้างจินตนาการ ดังนั้น กิจกรรมการเสริมสร้างทักษะทางสังคมของผู้เรียนที่ดี ควรจัดกระทำบนพื้นฐานของการมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะที่มีการตั้งใจสนับสนุน และกระบวนการจัดการที่เป็นระบบก็จะส่งผลต่อการสร้างสรรค์ทักษะทางสังคมให้กับตัวบุคคลได้อย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะกิจกรรมหรือเหตุการณ์ที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมสัมผัสรับรู้ได้ พร้อมกฎระเบียบกำหนดเป็นแนวทางให้ผู้เรียนยอมรับเพื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างมีคุณค่าที่เหมาะสม

ขณะที่ความสามารถด้านการกำกับตนเองของนักเรียน ก็ได้รับการพัฒนาหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เช่นกัน ที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบการวิจัยครั้งนี้ ใช้กระบวนการกำกับตรวจสอบคุณลักษณะเงื่อนไขของการเรียนรู้ ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง 3 ด้าน ได้แก่ การกำกับตนเองด้านพฤติกรรม (Self-regulation of behavior) ซึ่งเป็นการกำกับควบคุมกิจกรรมในการเรียนหรือกิจกรรมอื่น การกำกับตนเองด้านแรงจูงใจและจิตอารมณ์ (Self-regulation of motivation and affection) เป็นการปรับเปลี่ยนแรงจูงใจและความเชื่อในประสิทธิภาพของตนเอง การกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานของตนที่มีการควบคุมอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด ด้านความวิตกกังวลที่ส่งผลต่อพัฒนาการเรียนรู้ของตน และการกำกับตนเองด้านการรู้คิด (Self-regulation of cognition) เป็นการควบคุมกำกับกลวิธีการรู้คิดในการเรียนรู้ที่หลากหลาย หรือการปรับเปลี่ยนกระบวนการหรือกลวิธีการเรียน เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้นและประสบผลสำเร็จ (Pintrich, 2000) และแนวคิดของ Gredler (1997) ที่เห็นว่าการกำกับตนเองในการเรียน มีสาระสำคัญครอบคลุมองค์ประกอบด้าน 1) การวางแผน เพื่อกำหนดเป้าหมายของการปฏิบัติ โดยพิจารณาสิ่งที่เกี่ยวข้องในบริบทการดำเนินงาน เช่น ปัจจัยทรัพยากร เวลา แล้วเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน 2) การประเมินผล เป็นความสามารถในการพิจารณาว่าตนเองสามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ และปรากฏผลเป็นอย่างไร และ 3) การกำกับตรวจสอบตนเอง ที่เป็นความสามารถในการตรวจสอบความก้าวหน้าการปฏิบัติงานของตน และจะปรับเปลี่ยนวิธีปฏิบัติงานเมื่อพบว่ากลวิธีการปฏิบัติที่ใช้อยู่ในขณะนั้นไม่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dignath และ Veenman (2021) ได้ศึกษากลยุทธ์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ทางตรงและทางอ้อมในการกำกับตนเองจากการสังเกตเหตุการณ์ในชั้นเรียน ผลการศึกษาพบว่า บทบาทความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับนักวิชาการ ต้องสนับสนุนผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่จำเป็นและส่งเสริมให้นักเรียน รู้การกำกับตนเอง จากการทบทวนวรรณกรรมการศึกษาการสังเกตชั้นเรียนพบว่า เน้นการให้ความสำคัญกับ 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการกำกับตนเองเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้และทักษะอภิปัญญา และการประยุกต์ใช้เข้ากับกระบวนการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จ และ 2) ความจำเป็นในการสังเกตชั้นเรียนด้วยข้อมูลที่รวบรวมจากรายงานตนเองของครูและผู้เรียน เพื่อให้ได้มุมมองที่ครอบคลุมเกี่ยวกับประสิทธิผลในการสนับสนุนการกำกับตนเอง และ Prasetyo, Suryono และ Gupta (2021) ได้ทำการศึกษาทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถเอาชนะปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ การดำเนินการจัดการศึกษาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณร่วมกับการออกแบบการวิจัยเชิงสำรวจในเมืองยอกยาคารตา ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษานอกโรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ผลการศึกษาพบว่า ในศตวรรษที่ 21 การศึกษาทักษะทางสังคมยังจำกัดอยู่เพียงความรู้และการพัฒนาทักษะอย่างหนักเท่านั้น แต่สิ่งที่ยังไม่ได้สำรวจ ได้แก่ ทักษะการคิด ซึ่งประกอบด้วยความคิดเชิงมโนทัศน์ การคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม การแก้ปัญหา การคิดเชิงวิพากษ์ การตัดสินใจ และอภิปัญญา ซึ่งความแปลกใหม่ของงานวิจัยนี้คือ ข้อค้นพบจุดอ่อนของสถานศึกษานอกระบบในการจัดการศึกษาทักษะชีวิต ดังนั้น จะเห็นว่าปัจจัยเงื่อนไขการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีแบนดูรา, เมตตาโคกนิชน, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือที่อธิบายไว้เบื้องต้น จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีแบนดูรา, เมตตาโคกนิชน, การให้เหตุผล และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือมีทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเอง สูงกว่านักเรียนที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ปรากฏผลเช่นนี้เนื่องจาก กิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้วางแผนและออกแบบเพื่อเสริมสร้าง

ทักษะสังคมและความสามารถในการกำกับตนเองของนักเรียน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ออกแบบสถานการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจเพื่อต่อการจูงใจให้ผู้เรียนใช้ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติด้วยความพยายาม ด้วยกระบวนการที่เป็นระบบผ่านการกำหนดเป้าหมาย วางแผน การปฏิบัติควบคู่กับการกำกับตรวจสอบ รวมทั้งการประเมินและสะท้อนผลเพื่อปรับปรุงพัฒนางานที่มีคุณภาพ โดยเชื่อมโยงกับการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้เรียนกับเพื่อนและบุคคลอื่นในด้านบวก ให้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น สอดคล้องกับความเห็นของ Charles (2002) ที่อธิบายว่า กิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมของผู้เรียนให้บรรลุผล จะต้องออกแบบกิจกรรมที่กระตุ้นจูงใจให้ผู้เรียนมุ่งมั่นพยายามสร้างวินัยในตนเองด้านบวก เพื่อให้ผู้เรียนปรับพฤติกรรมของตนเองผ่านการใช้ความพยายามและทางเลือกตามกรอบทางเลือกและบทบาทหน้าที่ที่พึงประสงค์ โดยเชื่อมโยงกับหลักการทฤษฎีทางเลือกของบุคคล ซึ่งเป็นทางเลือกที่ปราศจากความไม่ชอบหรือความไม่ต้องการของตน หรือเป็นทางเลือกที่ดีช่วยนำพาให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนา และทุกคนมีส่วนร่วม อีกทั้ง Mandell และ Herman (2009) ได้อธิบายสนับสนุนว่า ความสามารถในการกำกับตนเองมีเงื่อนไขหรือปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดบนพื้นฐานแนวคิดของเมตาคอกนิชันและทฤษฎีการรู้คิดทางสังคมนั้น เห็นว่าสามารถส่งผลต่อการกำกับตนเองในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เมตาคอกนิชันเป็นแนวคิดเชื่อมโยงกับการกำกับตรวจสอบด้านการรู้คิดของบุคคล ซึ่งการกำกับการรู้คิดจะเกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการควบคู่กับการใช้ความรู้และประสบการณ์ด้านเมตาคอกนิชัน (metacognitive knowledge and experiences) โดยความรู้ด้านเมตาคอกนิชันจะเชื่อมโยงประสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับตนเองสิ่งที่ปฏิบัติและกลวิธีปฏิบัติจะนำไปสู่การบรรลุความสำเร็จที่กระทำ ส่วนประสบการณ์ด้านเมตาคอกนิชัน จะเกี่ยวข้องกับความเข้าใจที่แต่ละบุคคลได้รู้เข้าใจ และจัดเก็บรวบรวมไว้ในหน่วยการรู้คิดของตนเองจากเหตุการณ์ที่ได้เผชิญรับรู้ (Griffith และ Ruan, 2005) อนึ่ง เมตาคอกนิชันยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังที่ Paris และ Flukes (2005) ที่เชื่อว่า เงื่อนไขด้านเมตาคอกนิชัน จะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนอ่านเนื้อหาบทความด้วยความเข้าใจและสามารถใช้การคิดวิพากษ์เรื่องที่อ่าน ผ่านการอ่านแบบรวดเร็วและค้นหาใจความสำคัญ ด้วยการจัดการด้านความคิด การประเมินสะท้อนผลและรายงานตนเอง ที่เชื่อมโยงการใช้ข้อมูลความรู้ด้านเนื้อหา ความรู้ด้านเงื่อนไข (conditional knowledge) และความรู้ด้านกระบวนการ (procedural knowledge) สนับสนุนการอ่านของตนเองให้มีประสิทธิภาพ ประกอบกับการใช้แนวคิดทฤษฎีการรู้คิดทางสังคมของแบนดูรา ที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเป็นผู้นำในการริเริ่มการกระทำของตนเอง (self-initiating) การกำกับตนเอง (self-regulation) และการสะท้อนตนเอง (self-reflection) ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวจะได้รับอิทธิพลจากการใช้ความสามารถในตนเองของแต่ละบุคคล ที่เป็นเงื่อนไขจูงใจให้สิ่งตอบแทนตนเอง (D'Andrea และ Ivey, 2012) อีกทั้งแนวคิดทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม ยังให้ความสำคัญกับเงื่อนไขที่บุคคลจะกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติไว้เบื้องต้น และจะจูงใจตนเองให้กระทำภายใต้ความเชื่อในความสามารถของตน (self-efficacy) รวมทั้งสร้างผลงานให้ปรากฏตามที่ตนได้คาดหวังให้บรรลุภายใต้เงื่อนไขด้านอิทธิพลตามบริบททางสังคมของผู้เรียน ซึ่งผลการใช้เงื่อนไขด้านการรู้คิดจะเป็นปัจจัยให้ผู้เรียนบรรลุผลความสามารถการกำกับตนเองในการเรียนรู้ (Bandura, 1997)

นอกจากนี้ Johnson และ Johnson (1990) ได้ให้ความสำคัญในการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือว่า ทักษะการเรียนรู้ต้องใช้การสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อต้องการให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยมีโอกาสเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนและใช้ทักษะการร่วมมือของกลุ่ม ดังนั้น การเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือจึงเป็นการเรียนรู้ของกลุ่มย่อยที่สนับสนุนให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน เพื่อให้งานของกลุ่มประสบผลสำเร็จสูงสุดขณะที่ผู้เรียนแต่ละคนจะเกิดการเรียนรู้เท่าเทียมกัน และ Slavin (1993) ได้อธิบายการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือว่า เป็นการจัดโครงสร้างกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมแก้ปัญหาให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของกลุ่ม และให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมด้านบวก ดังตัวอย่างกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ (Learning Together) ตามแนวคิดของ Johnson และ Johnson (1994) ประกอบด้วยขั้นตอนของกิจกรรมดังนี้ 1) ครูกำหนดหรือเสนองานให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป็นการเฉพาะ 2) ผู้เรียนในกลุ่มสร้างความเข้าใจโดยใช้ทักษะทางสังคมสนับสนุนความพยายามของสมาชิกแต่ละคนเพื่อช่วยให้งานสำเร็จ 3) ครูตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ของงานและทักษะทางสังคมที่นำมาใช้ 4) กลุ่มปฏิบัติงานร่วมกันที่แสดงถึงการมีปฏิสัมพันธ์



ทางภาษาระดับสูง และมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับด้านบวก และ 5) ครูประเมินความรับผิดชอบของผู้เรียนแต่ละบุคคล เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานการเรียนรู้อและการสร้างสรรค์อภิปรายงานของกลุ่มในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ขณะที่กระบวนการเรียนรู้ตามแบบปกติ จะมุ่งเน้นการบรรลุจุดประสงค์ตามเงื่อนไขตัวชี้วัดหลักสูตรด้านการรู้คิดหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือทักษะปฏิบัติเป็นสำคัญ ส่วนคุณลักษณะด้านจิตพิสัยหรือจิตอาวรณ์นั้นมุ่งเน้นค่อนข้างน้อย อีกทั้งส่วนมากต้องการให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือการรู้คิดขั้นสูง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเองค่อนข้างน้อย จากเงื่อนไขและปัจจัยดังกล่าว จึงส่งผลให้นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกรอบแนวคิดทฤษฎี Bandura, Metacognition, Reasoning Approach และ Collaborative Learning มีทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเองหลังเรียน สูงกว่ากลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ ตามที่ปรากฏในผลการวิจัยครั้งนี้

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะทางสังคม และความสามารถในการกำกับตนเองของนักเรียน สามารถยืนยันความสำเร็จของผลการวิจัย หากมีการตรวจสอบติดตามพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง โดยเฉพาะเงื่อนไขการรายงานตัวเองพร้อมข้อมูลการบันทึกผลการปฏิบัติในการอ่านของผู้เรียนสนับสนุน
2. ควรสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้รับรู้พฤติกรรมทักษะทางสังคมและการกำกับตนเองทุกด้าน และให้ข้อมูลสะท้อนกลับพฤติกรรมของผู้เรียนอีกส่วนหนึ่งด้วย
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอประเด็นทักษะทางสังคมและการกำกับตนเองด้านอื่นที่ตนสนใจและเป็นความต้องการของตนเอง รวมทั้งควรจัดเก็บข้อมูลรายงานการพัฒนากำกับตนเองที่ชัดเจน ระหว่างจัดกิจกรรมโดยให้มีจำนวนครั้งเพิ่มขึ้น

### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะทางสังคมและความสามารถในการกำกับตนเอง โดยประยุกต์ใช้หลักการ แนวคิด อื่นสนับสนุน ได้แก่ แนวคิด Active Learning รูปแบบบทบาทสมมติ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่
2. ควรขยายขอบเขตกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้นเพื่อยืนยันผลการวิจัย รวมทั้งจัดกิจกรรมในบริบทการเรียนกลุ่มสาระอื่น หรือในช่วงเวลาเรียนที่ปรับเปลี่ยนใหม่ตามนโยบายของหน่วยงาน โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีอื่นสนับสนุน

## เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย จำกัด.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. W. H. Freeman & Company.
- Broadhead, P., Johnston, J., Tobbell, C., & Woolley, R. (2010). *Personal, Social and Emotional Development*. (Supporting Development in the Early Years Foundation Stage). Continuum.
- Buhl, J., Sumpter, D. J., Couzin, I. D., Hale, J. J., Despland, E., Miller, E. R., & Simpson, S. J. (2006). "From disorder to order in marching locusts," *Science*. 312(5778): 1402–1406.
- Charles, C.M. (2002). *Building classroom discipline* (7<sup>th</sup> ed.). Allyn and Bacon
- Coon, D. & Mitterer, J. O. (2011). *Psychology: A Journey* (4<sup>th</sup> ed). Belmont, CA: Wadsworth, Cengage Learning.
- D'Andrea, J. M., & Ivey, M. B. (2012). *Theories of counseling and psychotherapy: A multicultural perspective*. CA: Sage Publication.

- Dignath, C. & Veenman, M.V.J. (2021). The Role of Direct Strategy Instruction and Indirect Activation of Self-Regulated Learning—Evidence from Classroom Observation Studies. *Educ Psychol Rev* 33, 489–533 (2021). <https://doi.org/10.1007/s10648-020-09534-0>.
- Elliott, S. N. (1993). *Social Skills Rating System*. Circle Pines, MN: American Guidance Service.
- Flavell, J.H. (1979). “Metacognition and Cognitive Monitoring: A New Area of Cognitive Developmental Inquiry,” *American Psychologist*.
- Gredler, M. E. (1997). *Learning and Instruction: Theory into Practice* (3<sup>th</sup> ed). Merrill an imprint of Prentice Hall.
- Gregory, G. H. & Kuzmich, L. (2005). *Differentiated Literacy Strategies for Student Growth and Achievement in Grade 7–12*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Gresham, F. M. (2006). Social skills training for teaching replacement behaviors: Remediating acquisition deficits in at-risk students. *Behavioral Disorders*, 31(4), 363–377.
- Griffith, P. L., & Ruan, J. (2005). What is metacognition and what should be its role in literacy instruction? In S. E. Israel, C. C. Block, K. L. Bauserman, & K. Kinnucan-Welsch (Eds.), *Metacognition in literacy learning*. (pp. 3–18). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Gudwin D. M., Salazar–Wallace M. D. (2010). *Mentoring and coaching*. Thousand Oaks, CA: Corwin.
- Google Scholar. Guyton E., Hidalgo F. (1995).
- Johnson, D.W. and R.T. Johnson. (1990). *Learning Together and Alone: Cooperative, Competitive and Individualistic Learning*. 2<sup>nd</sup> ed. New Jersey: Prentice–Hall.
- Johnson, D.W., & Johnson, R.T. (1994). *Learning Together and Alone. Cooperative, Competitive, and Individualistic Learning*. (4<sup>th</sup> ed.). Edina, Minn.: Interaction Book Company
- Kamaruddin, S. and Yusoff, N. (2019) The Effectiveness of Cooperative Learning Model Jigsaw and Team Games Tournament (TGT) towards Social Skills. *Creative Education*, 10, 2529–2539. <https://doi:10.4236/ce.2019.1012180>.
- Kassin, S. Steven, F. & Markus, H.R. (2011). *Social Psychology* (8<sup>th</sup> ed). Belmont, CA: Wadworth, Cengage Learning.
- Kimmel, M. S. (2002). “Gender Symmetry” in Domestic Violence: A Substantive and Methodological Research Review. *Violence Against Women*, 8(11), 1332–1363. <https://doi.org/10.1177/107780102237407>.
- Mandell, A., & Herman, L. (2009). *Mentoring: When Learners Make the Learning*. In J. Mezirow, E.W. Taylor, & Associates (Eds.). *Transformative Learning in Practice: Insights from Community Workplace and Higher Education*. San Francisco: Jossey–Bass. 78–88.
- Matson, J. L., Rotatori, A. F., & Helsel, W. J. (1983). Development of a rating scale to measure social skills in children: The Matson Evaluation of Social Skills with Youngsters (MESSY). *Behaviour Research and Therapy*, 21(4), 335–340. [https://doi.org/10.1016/0005-7967\(83\)90001-3](https://doi.org/10.1016/0005-7967(83)90001-3)
- Pintrich, P.R. (2000). *Understanding Self-Regulated Learning*. San Francisco: Jossey–Bass Publisher.
- Prasetyo, I., Suryono, Y., & Gupta, S. (2021). The 21<sup>st</sup> Century Life Skills–Based Education Implementation at the NonFormal Education Institution. *Journal of Nonformal Education*, 7(1), 1–7.
- Reeve, J., Ryan, R., Deci, E. L., & Jang, H. (2008). Understanding and promoting autonomous self-regulation: A self-determination theory perspective, In D, H, Schunk & B, J, Zimmerman (Eds.), *Motivation and Self-regulated learning: Theory, research, and applications*. (223–224). Erlbaum.
- Slavin, R. E. (1993). *Cooperative learning: Theory, research, and practice*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.





- Zimmerman, B.J. (2000). 'Attainment of self-regulation: A social cognitive perspective', in Boekaerts, M., Pintrich P.R. and Zeidner, M. (eds.), *Handbook of Self-regulation*. San Diego, CA: Academic Press, 13-39.
- Zimmerman, Barry J. (2011). "Motivational Sources and Outcomes of Self-Regulated Learning and Performance." in *Handbook of Self-Regulation of Learning and Performance*. Barry J. Zimmerman and Dale H. Schunk (Eds.), Routledge, 49-64.